

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Havlíčkův Brod

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Havlíčkův Brod leží v kraji Vysočina a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 56 obcí (5. nejvyšší hodnota za kraj);
- počtem obyvatel 52.167 je 3. největší, z toho počtu žije 23.483 v jádrovém městě;
- rozlohou ca 630 km² se řadí mezi 4 největší obvody.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v kraji Vysočina

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Havlíčkův Brod	56	52 167	23 483	632
Jihlava	79	99 419	50 598	922
Chotěboř	31	22 338	9 506	329
Světlá nad Sázavou	32	20 134	6 779	290
Humpolec	25	17 421	10 917	228
Žďár nad Sázavou	48	43 177	21 845	464
Kraj Vysočina	47	34 080	15 346	453

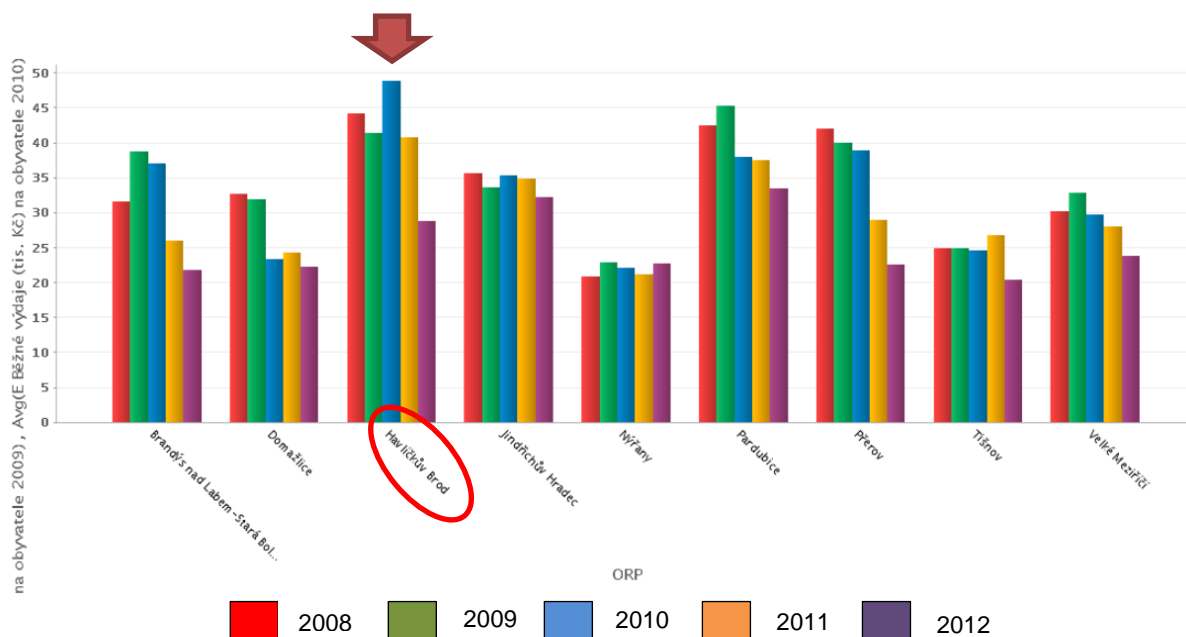
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP kraje Vysočina a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 50.000 až 54.000 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Boskovice, Cheb, Nýřany, Písek, Uherský Brod, Vyškov);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 54 až 59 obcí (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Brandýs n. Labem – Stará Boleslav, Domažlice, Jindřichův Hradec, Nýřany, Pardubice, Přerov, Tišnov, Velké Meziříčí);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 22.500 až 24.500 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Chrudim, Kopřivnice, Litoměřice, Nový Jičín, Sokolov, Strakonice, Valašské Meziříčí).

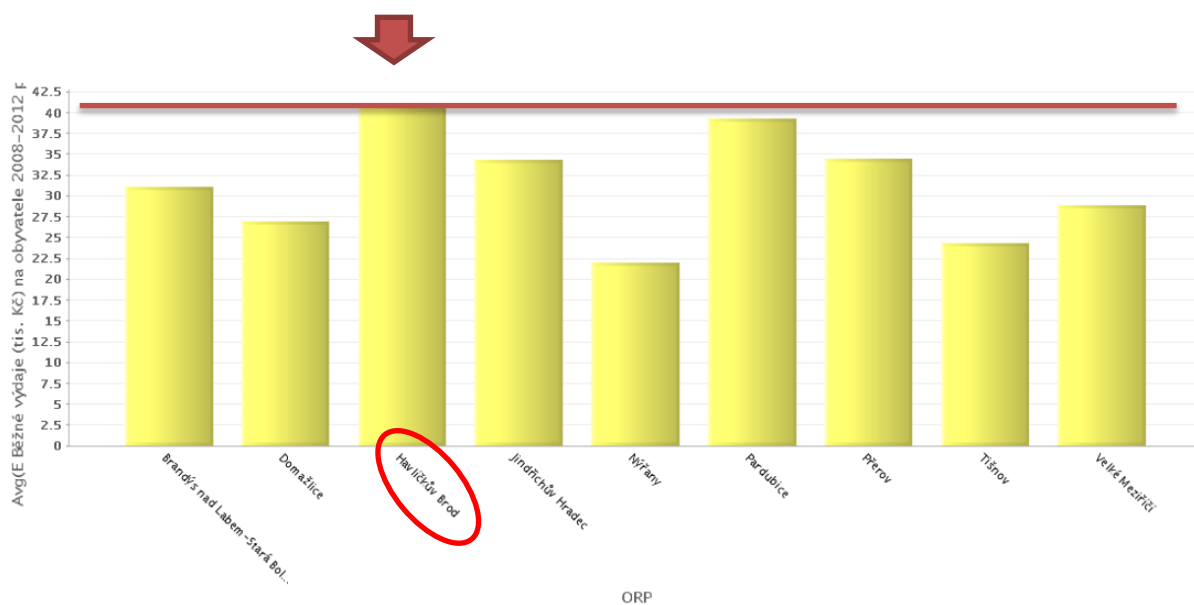
2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti je u SO ORP Havlíčkův Brod zajímavé zejména srovnání **běžných výdajů na obyvatele**, tedy nákladů spojených s každodenním provozem, s dalšími SO ORP podle kritéria počtu obcí v obvodě. V průběhu sledovaných let 2008 – 2012 patřily hodnoty za havlíčkobrodský obvod vždy k těm nejvyšším, v letech 2008, 2010 a 2011 byly dokonce zcela nejvyšší. Od roku 2010 pak zaznamenávají pokles, který je ovšem patrný i u většiny ostatních srovnávaných obvodů. Celkově se pohybovaly v rozmezí 27,8 až 48,8 tis. Kč/obyv. a jejich průměrná hodnota za celé období činí 40,8 tis. Kč/obyv. Ještě je na místě poznamenat, že běžnými výdaji na obyvatele vynikal SO ORP Havlíčkův Brod i v krajském srovnání. Viz obrázky č. 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 54 – 59) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

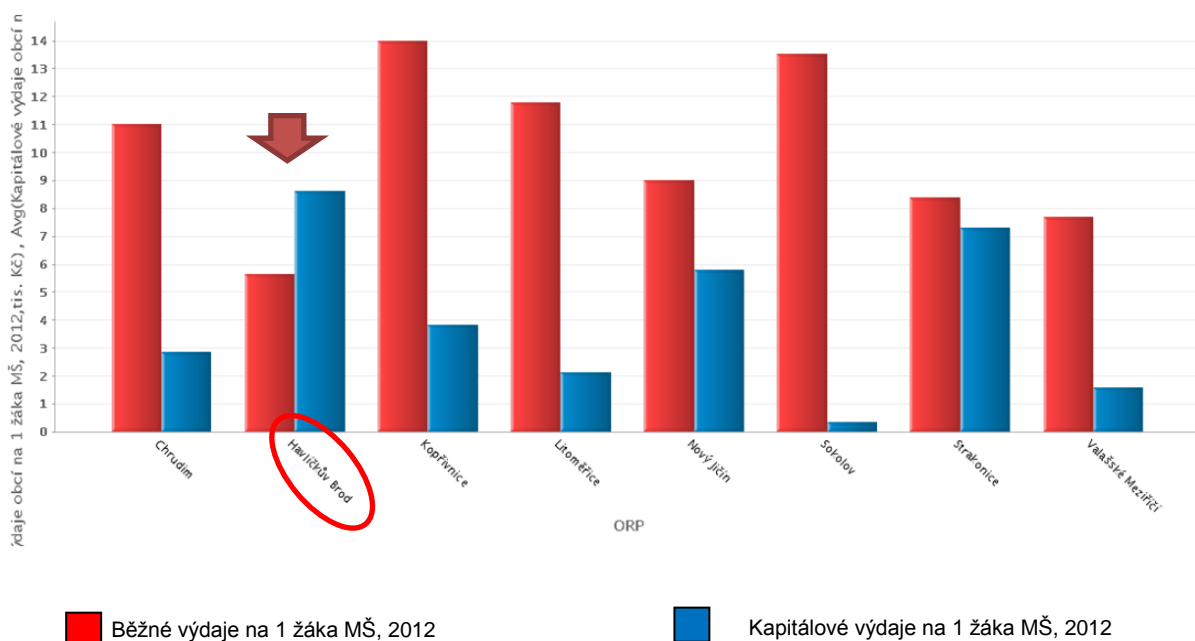
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 54 – 59) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

U problematiky předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Havlíčkův Brod hlavně porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky mateřských škol**. Zatímco běžné výdaje, které představují každodenní náklady, jsou mezi srovnávanými obvody (vybranými dle kritéria velikosti jádrové obce) nejnižší – 5,7 tis. Kč, kapitálové výdaje, odrážející investiční akce, jsou naopak nejvyšší – 8,6 tis. Kč. Viz obr. č. 3.

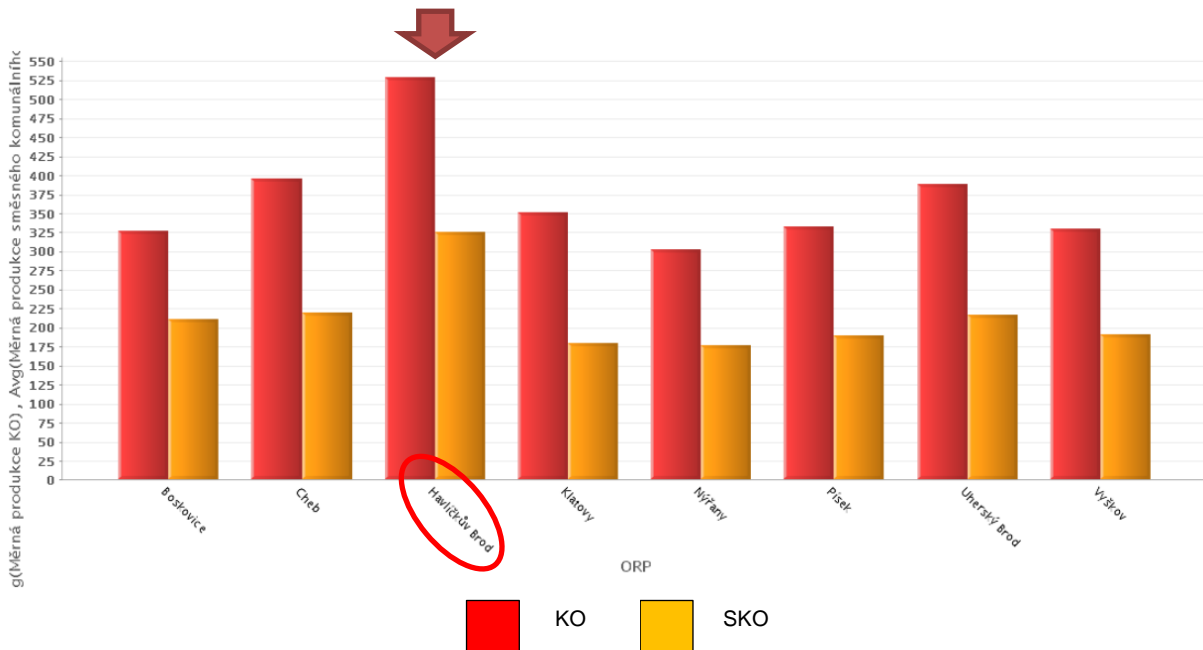
Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 22.500 – 24.500 obyv.) na žáka MŠ (v tis. Kč)

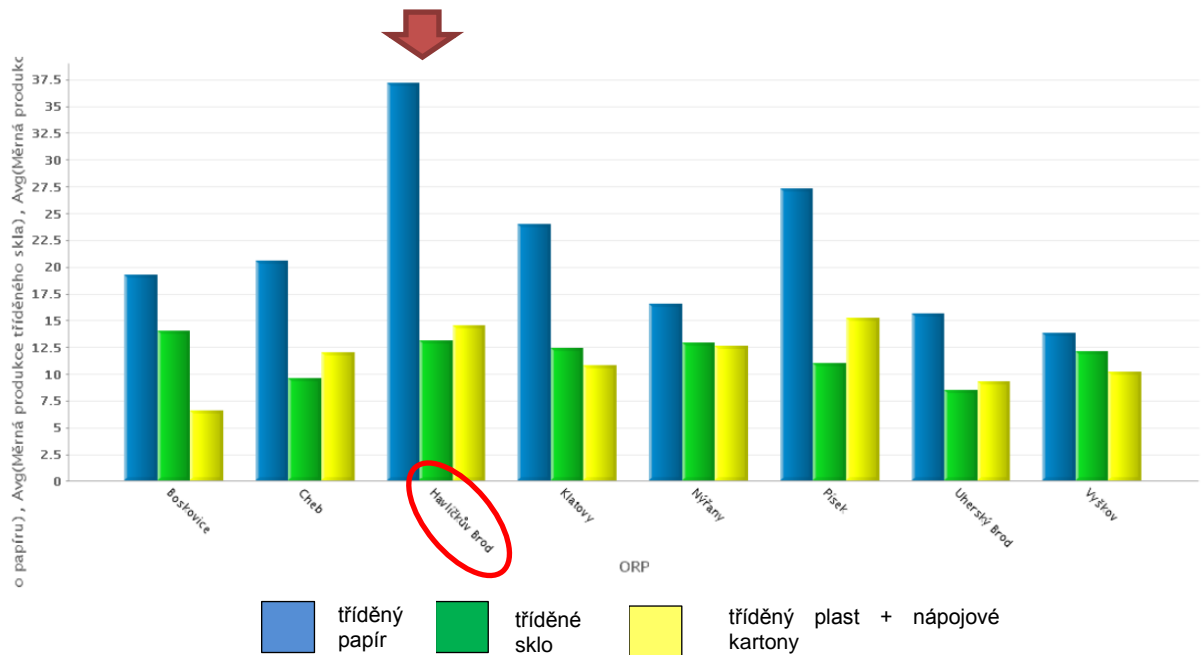
4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního odpadu (KO) a směsného komunálního odpadu (SKO)** s dalšími obvody ORP vybranými dle kritéria počtu obyvatel. Produkce je v uvedeném výběru u SO ORP Havlíčkův Brod největší: ca 530 t/obyv. KO a ca 325 t/obyv. SKO. Nejvyšší je rovněž produkce tříděného papíru – ca 37 t/obyv., u tříděného skla a tříděného plastu včetně nápojových kartonů je pak 2. nejvyšší (13 t/obyv., respektive 14,5 t/obyv.). Vzhledem však k absolutní výši těchto měrných produkcí má ovšem poměrně vysoký podíl SKO na KO mezi srovnávaným výběrem (2. nejvyšší) – ca 62%. Viz obr. č. 4 - 6.

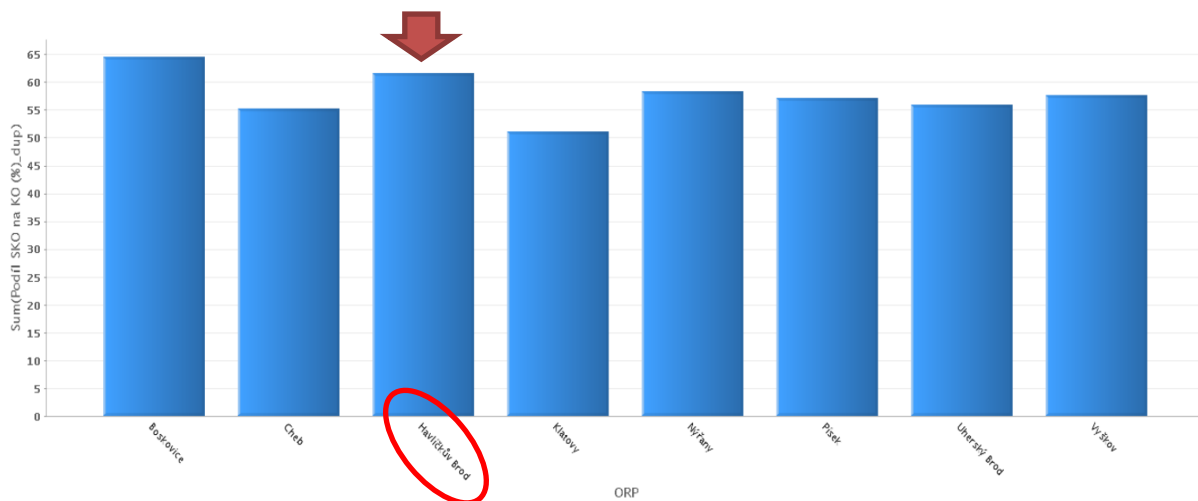
Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 50.000 – 54.000; v t/1.000 obyv.)

Obrázek 5: Měrná produkce tříděného papíru, tříděného skla, tříděného plastu + nápojových kartónů vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 50.000 – 54.000; v t/1.000 obyv.)

Obrázek 6: Podíl SKO na KO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 50.000 – 54.000; v %)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Havlíčkův Brod	
základní charakteristika	<p>v kraji Vysočina SO ORP Havlíčkův Brod:</p> <ul style="list-style-type: none"> počtem obyvatel a rozlohou patří mezi největší obvody počtem obcí také patří mezi větší obvody kraje
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> stabilní úroveň kapitálových výdajů na obyvatele <i>(porovnáváno v rámci benchmarkingu ORP)</i>
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> vyšší úroveň běžných výdajů na žáky MŠ a ZŠ vysoká úroveň kapitálových výdajů na žáky MŠ a ZŠ <i>(porovnáváno v rámci benchmarkingu ORP)</i>
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele nulové kapitálové výdaje na sociální služby na obyvatele <i>(porovnáváno v rámci benchmarkingu ORP)</i>

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad